

OVERFØRSELSTEKNIKKER

En kunstmaler begynder ofte med at tegne sine idéer på papir, når han arbejder på et maleri eller forbereder et kunstryk. På den måde kan han øve sig på motivet og få styr på komposition og perspektiv.

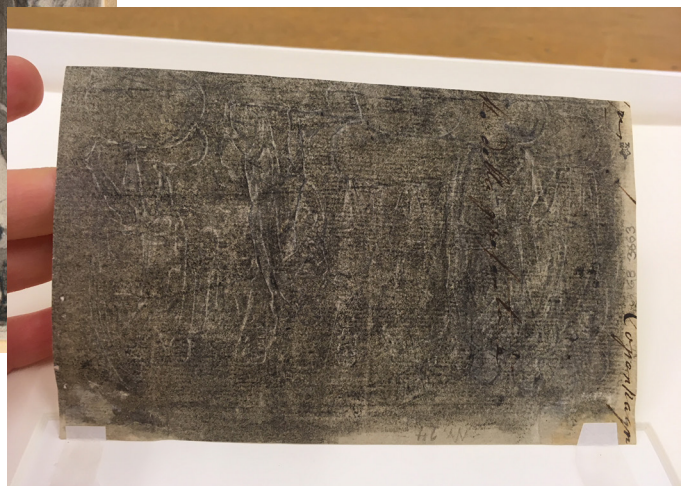
Når tegningen er, som den skal være, kan kunstneren overføre hele eller dele af den til det materiale, værket skal laves på. Det er typisk et lærred eller en kobberplade, hvis tegningen skal bruges til en radering.

I kunstsamlingen på SMK findes der mange eksempler på de forskellige teknikker, som kunstnerne har brugt til at overføre deres skitse til det færdige værk.

TEKNIK 1 SVÆRTNING

Sværtning er en enkel måde at overføre en tegning på. Først farver kunstneren bagsiden af sin tegning mørk med for eksempel kul eller sortkridt. Derefter tegner kunstneren oven på stregerne igen – denne gang med en stump pen uden spids, som kaldes en stylus. Når han trykker, bliver stregerne overført til det papir eller den metalplade, der ligger nedenunder. Metoden blev ofte brugt, når tegningen skulle bruges til tryk. Det skyldes, at motivet bliver spejlvendt, når det overføres. I dag kalder man også metoden for at kalke eller kalkere.

I samlingen på SMK kan man se eksempler på teknikken. Kunstneren Nicolai Abildgaard brugte for eksempel sværtningsmetoden i en af sine tegninger (KKSgb3683). På forsiden er det svært at se, men på bagsiden kan man tydeligt se det mørke lag og de streger, der er trykket igennem.

Kompositonsudkast; en konge, der omgivet af krigere på et tingsted, giver en mand riddersværdet, Nicolai Abildgaard, 1785, For- og bagside

TEKNIK 2

PONCERING

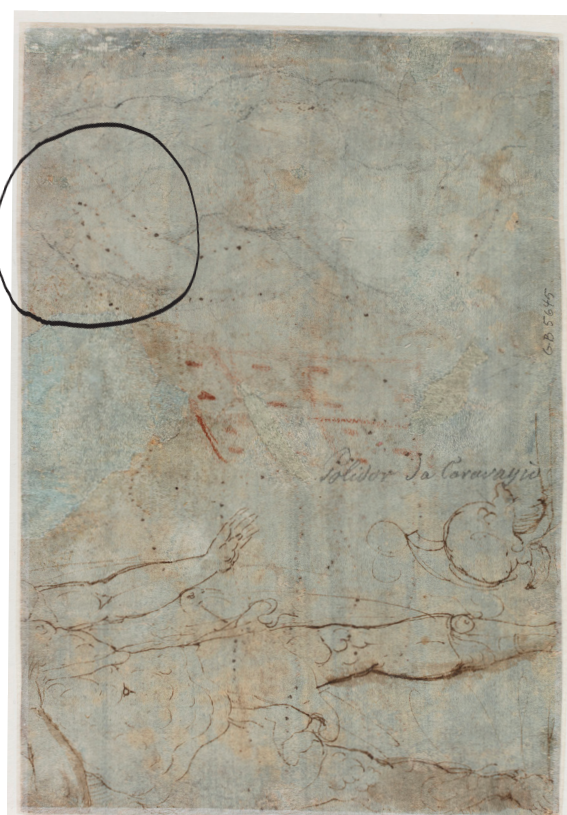
Poncering er en måde at kopiere en tegning på. Ordet kommer fra fransk og betyder pimpsten. Når en kunstner bruger poncering, prikker han små huller langs stregerne i sin tegning. Derefter dupper han fint kulstøv gennem hullerne med en lille stofpose, der kaldes en poncette. Posen er fyldt med pulveriseret pimpsten og kul.

Når kulstøvet drysses gennem hullerne, bliver motivet overført som en prikket streg på papiret nedenunder. Bagefter kan kunstneren tegne stregerne op og arbejde videre med motivet.

Ofte lægger man et ekstra stykke papir imellem, så originaltegningen ikke bliver snavset. Det papir med hullerne kan gemmes og bruges igen – og det kan også vendes, så motivet bliver spejlvendt.

Oftentimes lægger man et ekstra stykke papir imellem, så originaltegningen ikke bliver snavset. Det papir med hullerne kan gemmes og bruges igen – og det kan også vendes, så motivet bliver spejlvendt.

I samlingen på SMK findes der et eksempel på teknikken. En italiensk kunstner fra 1500-tallet har brugt poncering i tegningen Mand svingende en hakke. På forsiden kan man kun lige ane de små huller langs motivets kontur. Men på bagsiden ses hullerne tydeligt i det ubemalede papir.

Mand svingende en hakke. Med flagrende kappe, hvorpå summariske ansigtstræk. For hans fødder overkroppen af en ung mand, Ukendt italiensk kunstner, 1525-1600, for- og bagside

I et andet eksempel har den danske kunstner Abildgaard på samme måde lavet huller langs konturerne i en tegning af en kvinde med et barn.

Her er teknikken også meget synlig på tegningens forside:

En kvinde formaner en grædende lille dreng, Nicolai Abildgaard, 1743-1809

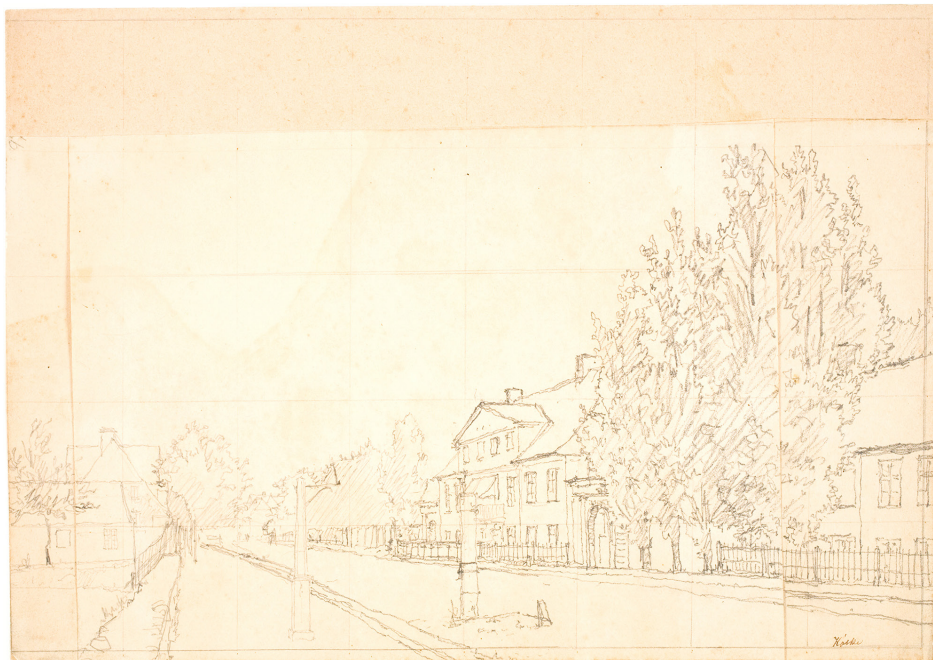
TEKNIK 3 KVADRERING

Kvadrering er en metode, som kunstnere bruger til at overføre og forstørre en tegning. Først tegner kunstneren et net af firkanter (kvadrater) hen over sin skitse. Derefter tegner han et tilsvarende net på det materiale, som værket skal laves på – for eksempel et lærred, en væg eller et større stykke papir.

Ved at tegne motivet én firkant ad gangen kan kunstneren overføre billedet meget præcist. Metoden hjælper med at bevare komposition, perspektiv og detaljer. Kvadrering kan også bruges til at ændre størrelsen på et motiv. Hvis en figur for eksempel skal placeres længere tilbage i billedet, kan den gøres mindre ved hjælp af særlige gitterlinjer, så den stadig passer i størrelsesforholdet.

Her kan du se hvordan kunstnerne Christen Købke og Vilhelm Hammershøi har brugt kvadreing til skabe malerierne *Parti af Østerbro i morgenbelysning* fra 1836 og har brugt kvardrering til maleriet *Fra Fortunen* malet i 1901.

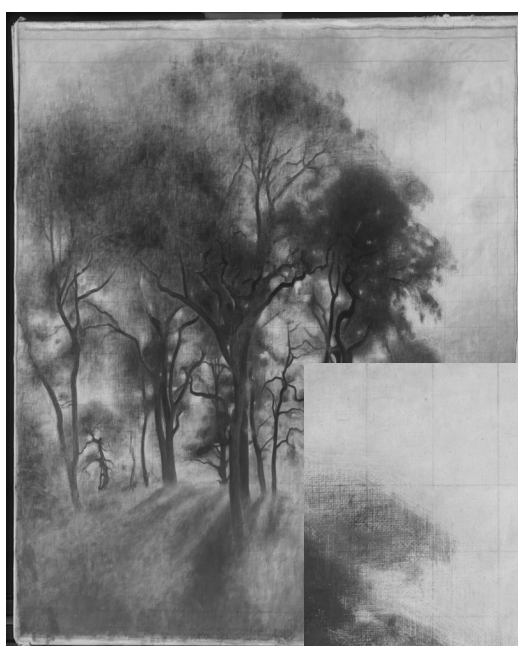

Forarbejde til *Parti af Østerbro i morgenbelysning*.

Parti af Østerbro i morgenbelysning, Christen Købke, 1836

Maleriet som det ser ud med det blotte øje.

Optagelser af maleriet lavet med infrarød viser kvardreing under malingen.

